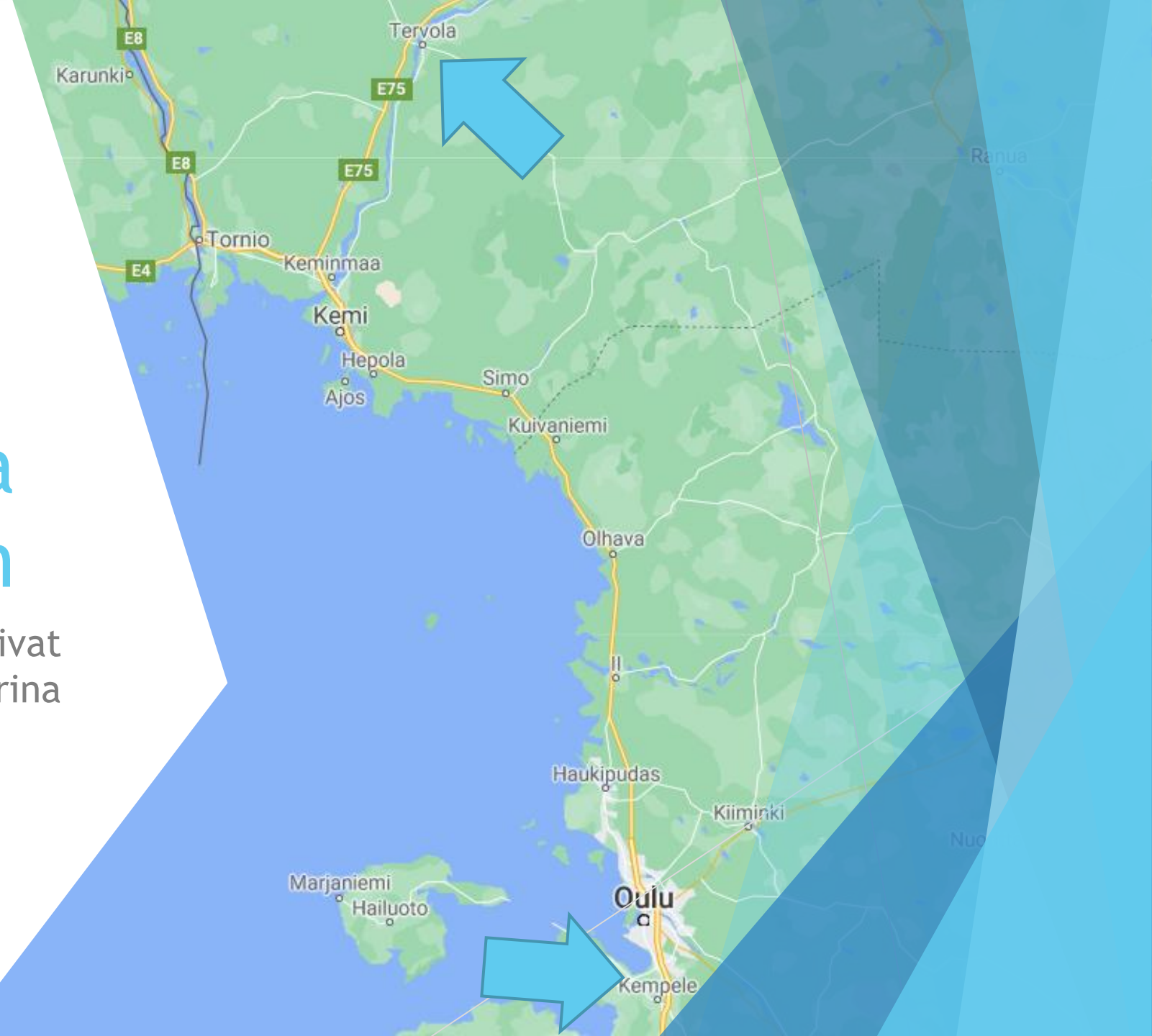

Kaskimailta Kemijokivarteen

Eli kuinka Hallikaiset asettuivat
Tervolaan: eräiden veljesten tarina

Tervola

- ▶ Kunnassa 2 904 asukasta ja sen pinta-ala on 1 592,21 km².
- ▶ Kunnaksi kunnallisuudistuksen myötä vuonna 1867. Pysyvää asutusta kuitenkin 1200-1300-luvulta saakka. Asutus lähti merkittävämpään kasvuun 1500-luvulla.
- ▶ Kemijoki hallitsee maisemaa ja jakaa kunnan kahtia.
- ▶ Tunnettu kolmesta kirkostaan: vuosina 1687-1689 rakennettu vanha kirkko, vuosina rakennettu 1861-1864 iso kirkko ja vuonna 1974 valmistunut ”uusin kirkko” eli seurakuntakeskus.

Tervolan Hallikaiset

- ▶ Tervolan haara palautuu Antti Juho Paavonpoika Hallikaiseen (* 22.9.1795 Kortteinen, † 19.2.1897 Polvijärvi) ja Anna Aatamintytär Piriseen (*10.12.1826 Sivakkavaara, † 27.3.1889 Juuka)
- ▶ Antti Juho tunnetun kantasän Perttu (Bertil) Hallikaisen (* 1680) jälkeläinen kuudennessa polvessa.
- ▶ Antti ja Anna asuttivat Paavola-nimistä tilaa Kaavin Sivakkavaarassa. Paavola nimineen Antin isän Paavon perua († 1856).

Antti & Anna

Paavo
*1849

Anna
Silja
*1852

Antti
*1855

Juho
Petter
*1858

Aatami
Ananias
*1861

Matti
*1863

Miina
*1864

Johanna
*1867

Jooseppi
*1870

Anna
Kaisa
*1874

- Lapsista kuitenkin Anna Silja, Matti, Miina, Johanna ja Anna Kaisa menehtyivät jo lapsina.
- Antin arvellaan lähteneen Amerikkaan, julistettu kuolleeksi vuonna 1948.
- Juho Petter menehtyi naimattomana Juuassa vuonna 1888.

Antti & Anna

Paavo
*1849

Anna
Reetta
*1883

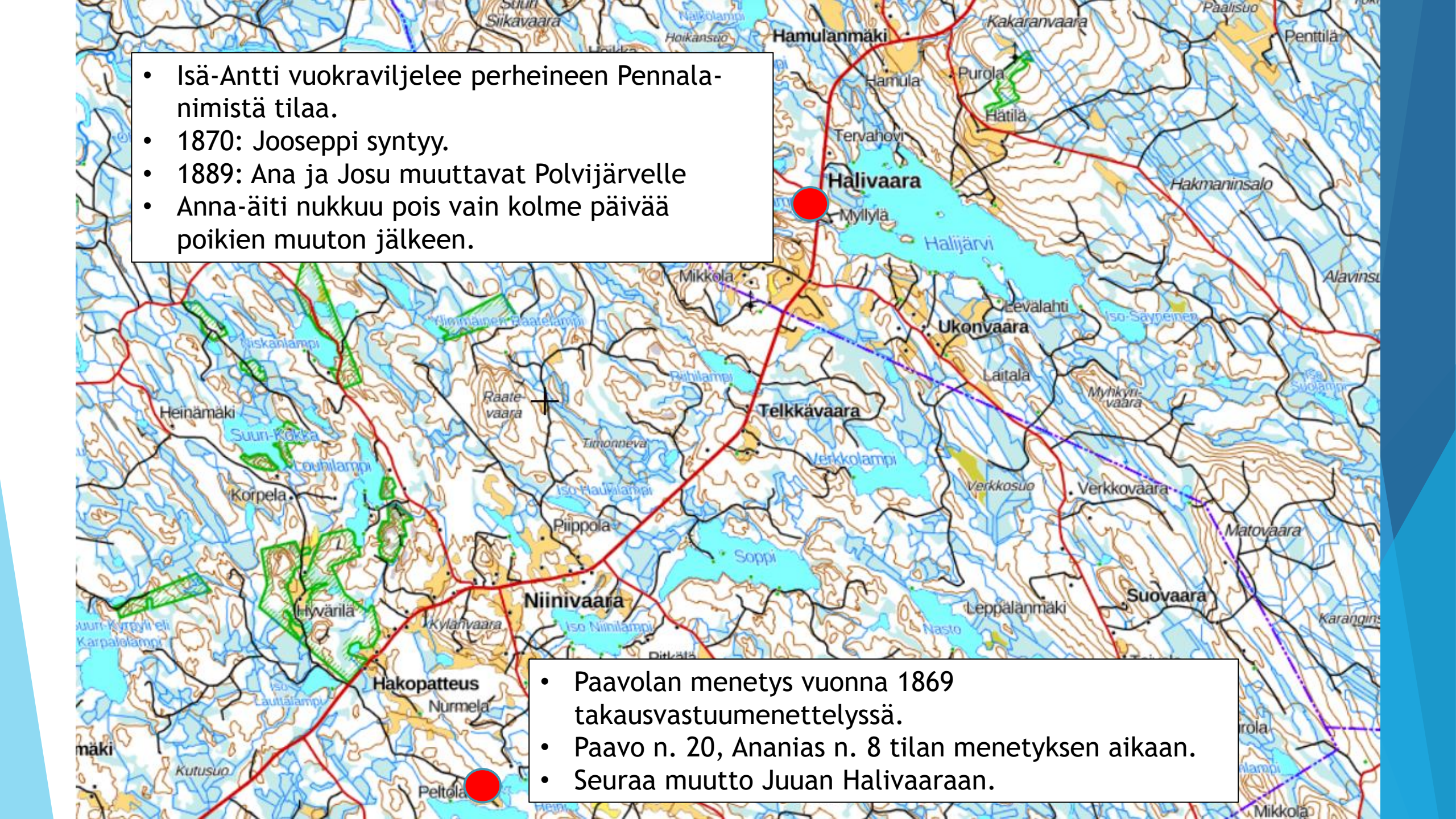
Aatami
Ananias
"Ana"
*1861

Jooseppi
"Joosu",
"Josu"
*1870

- Toisin sanoen: Paavon haara, Ananiaan haara ja Joosepin haara
- Nuoremmat veljet sekä veljentytär Anna asettuivat Tervolaan, Paavo seurasi myöhemmin perässä.
- Anna Reetalla myös veli Antti, joka kuoli 34-vuotiaana Kuolajärvellä, naimattomana ja lapsettomana.

- Paavolan menetys vuonna 1869 takausvastuunmenettelyssä.
- Paavo n. 20, Ananias n. 8 tilan menetyksen aikaan.
- Seuraa muutto Juuan Halivaaraan.

-
- Isä-Antti vuokraviljelee perheineen Pennala-nimistä tilaa.
 - 1870: Jooseppi syntyy.
 - 1889: Ana ja Josu muuttavat Polvijärvelle
 - Anna-äiti nukkuu pois vain kolme päivää poikien muuton jälkeen.

- Paavolan menetys vuonna 1869 takausvastuumenettelyssä.
- Paavo n. 20, Ananias n. 8 tilan menetyksen aikaan.
- Seuraa muutto Juuan Halivaaraan.

- Leski-Antti ja 40-vuotias Paavo perheineen seuraavat veljeksiä Polvijärven Martonvaaraan.

- Asuivat mäkitupalaisina Suurlipasvaaran tilalla.
- Paavon I vaimo ja Anna Reetan äiti Riikka menehtyy 1889.

- Paavo perheineen muuttaa Sotkuman kylään.
- Isä-Antti, Ana ja Joosu jatkavat eloaan Martonvaarassa vailla vakituista työtä tai tilaa.

-
- Vanha isäntä Antti kuolee 1897.

- Paavo perheineen muuttaa Sotkuman kylään.
- Isä-Antti, Ana ja Joosu jatkavat eloaan Martonvaarassa vailla vakituista työtä tai tilaa.

-
- A map of Finland with a red line indicating a migration route. The route starts in the north, near Rovaniemi, and goes south through Salla, Kuusamo, and Sotkumäki, ending near Oulunsalo. A red arrow points from the text box in the top right to the starting point of the route. Another red arrow points from the text box in the bottom right to the ending point of the route.
- Vanha isäntä Antti kuolee 1897.

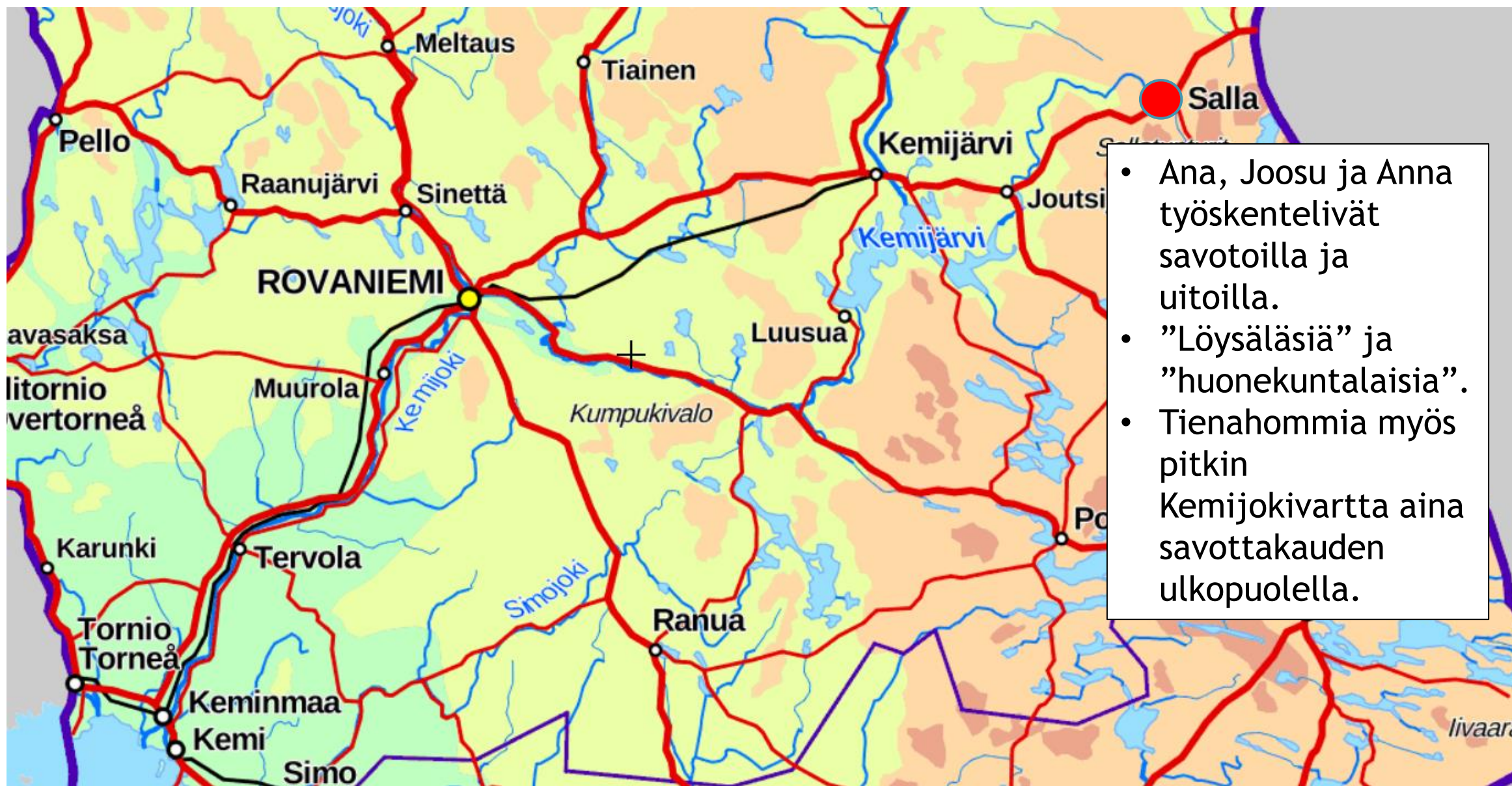
- Alkaa Anan ja Josun taival kohti pohjoista.

- Paavo perheineen muuttaa Sotkuman kylään.
- Isä-Antti, Ana ja Joosu jatkavat eloaan Martonvaarassa vailla vakituista työtä tai tilaa.

-
- A map of Finland showing the migration path of the Paavon family. A red arrow starts at Rovaniemi in the north and points south to Sotkumäki near Kuopio. The map includes labels for various cities and regions, such as Rovaniemi, Salla, Kuusamo, and Kuopio.
- Vanha isäntä Antti kuolee 1897.

- Alkaa Anan ja Josun taival kohti pohjoista.
- Hetken Nilsillä asunut Paavon tytär Anna suuntaa niin ikään Kuolajärvelle toimiakseen savottaemäntänä.

- Paavo perheineen muuttaa Sotkuman kylään.
- Isä-Antti, Ana ja Joosu jatkavat eloaan Martonvaarassa vailla vakituista työtä tai tilaa.

- Ana, Joosu ja Anna työskentelivät savotoilla ja uitoilla.
- "Löysäläsiä" ja "huonekuntalaisia".
- Tienahommia myös pitkin Kemijokivartta aina savottakauden ulkopuolella.

- Joosu nai kuolajärvisen lida Tervon vuonna 1903.
- Matti-esikoinen syntyy 1904.

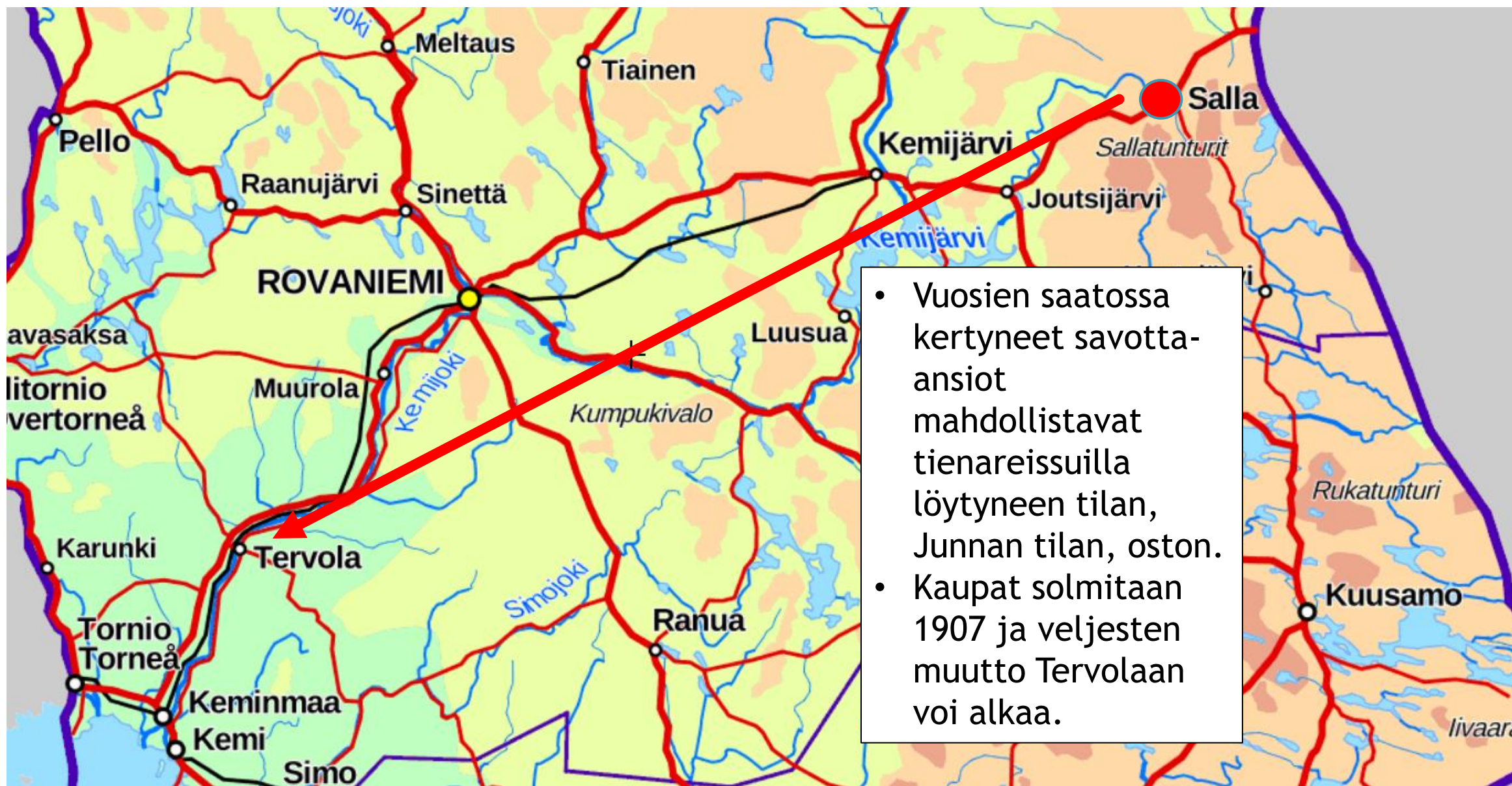
- Ana, Joosu ja Anna työskentelivät savotoilla ja uitoilla.
- "Löysäläsiä" ja "huonekuntalaisia".
- Tienahommia myös pitkin Kemijokivartta aina savottakauden ulkopuolella.

- Anna puolestaan avioituu lappeenrantalaisen Frans Iisak Kinnusen kanssa 1905.
- Kerttu-esikoinen syntyy samana vuonna.

- Joosu nai kuolajärvisen Iida Tervon vuonna 1903.
- Matti-esikoinen syntyy 1904.

- Ana, Joosu ja Anna työskentelivät savotoilla ja uitoilla.
- "Löysäläsiä" ja "huonekuntalaisia".
- Tienahommia myös pitkin Kemijokivartta aina savottakauden ulkopuolella.

- Vuosien saatossa kertyneet savotta-ansiot mahdollistavat tienareissuilla löytyneen tilan, Junnan tilan, oston.
- Kaupat solmitaan 1907 ja veljesten muutto Tervolaan voi alkaa.

Junnan tilasta

- ▶ Lapinniemi nro 1: Junna. Koko noin 840 hehtaaria. Maat Kemijokirannassa Palonperällä, Lehmijoen varressa ja pienempiä tilkkuja kauempana.
- ▶ Junna: Todennäköisesti väännös Jöns-nimestä. Tilaa asutti 1600-luvun alkupuolella Jöns ”Lehmus Suå”.
- ▶ 1900-luvun alussa tilaa isännöi ensiksi Serenius Junna, joka kuoli 1902 lapsettomana.
- ▶ Sereniuksen kuoltua tila siirtyi veljelleen Reinhold Junnalle, joka naimisissa mutta lapseton.

Junnan tilan osto

► Reinhold tiettävästi majoittanut veljeksiä näiden tienareissulla.

► Ana udellut isännän myyntihaluja: tila myynnissä "rahamiehelle".

► Ana ja Joosu ostavat $\frac{3}{4}$ Junnan tilan maista irtaimistoiheen, neljän savottatalven jälkeen.

► Kauppahinta 17 500 markkaa, nykyrahassa 77 355,45 euroa, sekä Reinholdin velkojen maksu. Irtaimisto vielä 3 500 markkaa, nykyrahassa 15 471,09 euroa.

► Anna ja Frans lisäk ostivat jäljelle jääneen $\frac{1}{4}$ tilasta Jurva-nimiseltä henkilöltä, jolle palsta oli myyty jo aiemmin.

Junnan asuttaminen

- ▶ Jooseppi ja Ananias muuttivat Junnaan heti kesällä 1907.
- ▶ Anna ja Frans lisä muuttivat tiluksille samoihin aikoihin.
- ▶ Veljessarjan vanhin, Annan Paavo-isä, muutti hänkin vanhoilla päivillään Tervolaan vuonna 1916. Mukana seurasi hänen kolmas vaimonsa, Miina Tirkkonen.
- ▶ Kaikki Tervolan Hallikaiset jälleen yhdessä.

”Elämä lähti taas
käyntiin, kun päästiin
omaan maahan kiinni.”

- Ananias Hallikainen

Ananiaan kosioretki

- ▶ Tilan ostoa seuranneena keväänä 1908 Ananias lähti matkaan kohti Juuan Halivaaraa, ensimmäistä kertaa lähes 20 vuoteen.
- ▶ ”Rukiinsiementen hakuun”
- ▶ Reissulta löytyi myös vaimo: Tiina Ruokolainen, joka oli 47-vuotiaasta Ananiasta 26 vuotta nuorempi.
- ▶ Tiina epäröi vanhemman miehen ottamista, mutta vasta-argumentit olivat vastaansanomattomia: ”Olet hullu, jos et ota”, sanoi Kraatarin talon emäntä.
- ▶ Vihille vuonna 1909.

Elämää Junnan tilalla

- ▶ Uuden hirsisen, kaksikerroksisen päärakennuksen rakentaminen alkoi heti kaupan perään vuonna 1907.
- ▶ Paritalotyyppinen ratkaisu, jossa Joosepin perhe asutti Kemijoen puoleista päätyä, rantapäättä, ja Ananiaan toista päätyä, mäkipäättä.
- ▶ Yhteisasuminen tuohon aikaan Tervolassa hyvin yleistä.

Elämää Junnan tilalla

- ▶ Elanto koostui paitsi maataloudesta myös lohestuksesta. Talvisin käytiin myös savotoilla.
- ▶ Lehmien, sikojen ja lampaiden pidon ohella hevosten jalostus ollut perheille myös tärkeää. Hevosia jopa noin 5.
- ▶ Lähellä omavaraistaloutta: rekiä myöten kaikki tehtiin itse. Ulkoa tulivat vain suutari ja räätäli.
- ▶ Toistakymmentä vuotta yhteistaloudessa: puoliset vuorovuosin pirtissä ja navetassa. Frans ja Anna asuivat omalla palstallaan.

Tervolan Hallikaiset ovat:

- ▶ Tilalla ollut vilskettä, sillä jälkikasvua siunaantui seuraavasti.
- ▶ Ananiaalle ja Tiinalle:
 - ▶ Eero, Arvo, Vilho, Reino, Raakel ja Ulla
- ▶ Joosepille ja Iidalle:
 - ▶ Matti, Anni, Juho, Veikko, Väinö, Aino ja Paavo
- ▶ Annalle ja Iisakille:
 - ▶ Kerttu, Martta, Mari, Tyyne, Anna, Eeva, Helmi, Paavo, Vieno, Aune

Junnan myöhemmät vaiheet

- ▶ Yhteistaloudesta siirryttiin hiljalleen omiin talouksiin.
- ▶ Junnan tilan lopullinen jako virallistettiin 1927. Jako:
 - ▶ Anan JUNNA 17: n. 334 hehtaaria
 - ▶ Joosun RANTAJUNNA 16: n. 303 hehtaaria
 - ▶ lisäkin KINNUNEN 18: n. 180 hehtaaria
 - ▶ Lisäksi 10 hehtaaria yhteisiä alueita, joiden lisäksi tilan torppareiden ja vuokralaisten itselleen lunastamia maita.

Junnan myöhemmät vaiheet

- ▶ Paavo kuoli 1918.
- ▶ Ananias puolestaan 1935, 73-vuotiaana. Tiina-leski asui loppuikänsä Junnan naapurissa Ovaskan pihapiirissä hänelle tehdyssä mökissä.
- ▶ Jooseppi ja lida asuivat rantapäässä aina vuoteen 1950 saakka, kunnes muuttivat poikansa Paavon vuonna 1947 valmistuneeseen taloon Isopalolle, muutaman kilometrin päähän. Joosu kuoli 1953, lida 1971.
- ▶ Anna Reettakin nukkui pois vuonna 1953, lisak vuonna 1942.

Junnan myöhemmät vaiheet

- ▶ Suuri avioitumisaalto 1930-luvulta alkaen.
- ▶ Junna alkoi tyhjetä, kun lapset tulivat naimaikään.
- ▶ Rantapäätä asutti loppuaikoina Väinö perheineen, mäkipäätä Raakel ja Ulla perheineen.
- ▶ Karjanhoito loppui 60-luvulla, pellot vuokrattiin ja päärakennus purettiin.

”Tervolalainen ei
valehtelee, se pannee
ehole”

Tervolalainen sananlasku 1930-luvulta